

Herken en voorkom beoordelaarsvalkuilen

Examenfestival vmbo – 10 en 11 maart 2025

Vernieuwender**wijs**

Teun - Leraar - Vernieuwenderwijs

Deze workshop

Programma

- Hoe kunnen wij als beoordelaar beïnvloed worden?
- Een korte test
- Procedures voor een meer objectieve beoordeling.

‘Een vader en een zoon krijgen een ongeluk met hun auto. De vader overleeft het helaas niet. De zoon moet een zware operatie ondergaan. Op het moment dat hij de operatiekamer wordt ingereken zegt de chirurg:
“oh mijn god, dat is mijn zoon.” Hoe kan dat?

‘Romeo en Julia worden dood gevonden, op de vloer, in een plas water.
Wat is er volgens jou gebeurd?’

“We zien dingen niet zoals ze zijn,
We zien dingen zoals wij zijn.”

Anaïs Nin

We beoordelen vaak onbewust

door onze eigen bril

Hoe wij iets bekijken en beoordelen hangt af van ons perspectief, gevormd door onze kennis en ervaringen. We hebben allemaal onze eigen bril op.

Als dit perspectief de beoordeling beïnvloedt dan noemen we dat **een beoordelaarsvalkuil of beoordelaarseffect**.

Dit kan ervoor zorgen dat het resultaat niet alleen het werk van de leerling weerspiegelt, maar ook uw beoordelingsgedrag laat zien.

Hoe kunnen wij als beoordelaar
beïnvloed worden?

Vijf factoren

Die van invloed kunnen zijn

- Cognitieve factoren
- Persoonlijke ervaringen en achtergrond
- Sociale invloeden
- Emoties en stemmingen
- Fysieke- en omgevingsfactoren

De invloed van ons brein op ons beoordelingsgedrag

Cognitieve factoren

Olifantenpaadjes in ons brein

van een 'mental shortcut'

Het bevestigingsvoordeel

We verkiezen het gebruik van informatie die onze overtuigingen bevestigt boven het onderzoeken van andere informatie.

Wat betekent dat voor ons
beoordelingsgedrag?

Beoordelaarseffecten

door cognitieve factoren

- **Bevestigingsbias:** Een docent die een leerling als 'zwak' beschouwt, kan onbewust vooral de fouten zien en daardoor wat goed is over het hoofd zien.
- **Verankering:** De eerste indruk van een leerling (bijvoorbeeld uit een eerdere klas of rapportage) kan de beoordeling gedurende het jaar blijven beïnvloeden.

De invloed van persoonlijke ervaringen
en achtergrond op ons beoordelingsgedrag

Beoordelaarseffecten

Door persoonlijke ervaringen

- **Persoonlijk karakter:** We worden gevormd door onze kennis en ervaringen. Dit leidt tot een algemene houding, die doorsijpelt in onze rol als beoordelaar. **Zo kan de ene leraar bijvoorbeeld milder of strenger zijn dan de ander.** ([Havik-duif-effect](#))
- **Eigen schoolervaring:** Docenten kunnen hun eigen schoolcarrière als referentiekader gebruiken, waardoor ze onbewust bepaalde leerlingen bevoordelen (bijvoorbeeld door een voorkeur voor leerlingen met een vergelijkbare leerstijl). ([Sympathie-effect](#))
- **En ook bij de beoordelaar aanwezige vooroordelen** kunnen de beoordeling onbedoeld beïnvloeden. ([Vooroordelen en stereotypering](#))

Bent u een havik of een duif?

En?

De invloed van sociale invloeden op ons beoordelingsgedrag

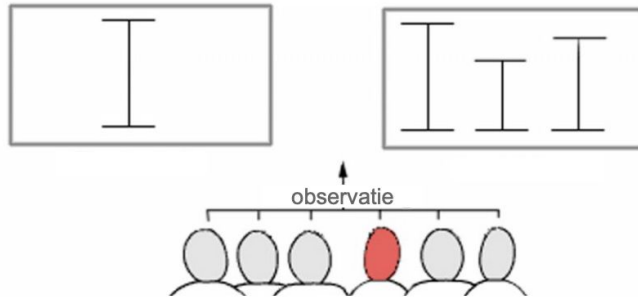

Sociale invloeden

Binnen de school

- **Groepsdenken:** Als een leerling door meerdere docenten als 'moeilijk' wordt gezien, kunnen andere docenten dit beeld overnemen zonder de leerling zelf objectief te beoordelen.

Ook: Dominant persoon in het vier-ogen principe.

De invloed van emotie en stemmingen op ons beoordelingsgedrag

Beoordelareffecten

door emoties en stemmingen

- **De gemoedstoestand van de docent:**

Een docent die gestrest of overbelast is, kan minder zorgvuldig zijn en eerder geneigd zijn strenger of minder genuanceerd te beoordelen.

- **Relatie met de leerling:** Een positieve of negatieve persoonlijke band met een leerling kan de beoordeling beïnvloeden. Leerlingen die 'sympathiek' worden gevonden, krijgen soms onbewust een mildere beoordeling. (Het halo-effect)

De invloed van fysieke- en omgevingsfactoren op ons beoordelingsgedrag

Beoordelaarseffecten

Door fysieke en omgevingsfactoren

- **Beoordelingscontext:** De manier waarop een toets of opdracht wordt gepresenteerd, beïnvloedt de beoordeling. (Eerste-indruk-effect)
- **Vergelijking met andere leerlingen:** De prestaties van een leerling worden vaak beoordeeld in relatie tot de rest van de klas. Dit kan leiden tot een meer relatieve dan absolute beoordeling van prestaties. (Contrast-effect)

Beoordelaarseffecten voorkomen

Beoordelaarseffecten voorkomen

Drie adviezen

- **Identificeer potentiële kwetsbare plekken in uw toetsprogramma**
- **Zorg dat u bekend bent met de bestaande beoordelaarseffecten**
 - Bekijk en bespreek ze een aantal keer in het sectieoverleg
 - Bekijk en bespreek ze voorafgaand aan het nakijken en beoordelen van een toets.
- **Richt procedures in voor een meer objectieve beoordeling**
 - Ik geef een voorbeeld en zie straks ook de handout

Een procedure voor

Een meer objectieve beoordeling

**‘Het is eigenlijk niet mogelijk om een binaire uitkomst
(*de leerling kan het, de leerling kan het niet*) te vertalen naar
een punten- of cijfersysteem.’ (Thomas Guskey)**

Als je voor het beoordelen van een (deel)vaardigheid met een puntenschaal moet beoordelen, bepaal dan vooraf welke kwaliteitscriteria horen bij elk bepaald aantal punten.
Zo voorkom je de invloed van beoordelaarseffecten.

Wat neemt u mee?

voor uw vaksectie

Bekijk de handout; wat doen jullie al goed, wat kunnen jullie vrij eenvoudig verbeteren?

En wat zal leiden tot een meer objectieve beoordeling, maar zal goed georganiseerd moeten worden?

Plus Delta Diagram

Dit doen wij al

Dit kunnen wij vrij eenvoudig realiseren

PARKEERPLAATS

Dit parkeren we voor nu

Tot slot

'Zoals de meeste mensen
weet je niet dat je bent
zoals de meeste mensen.'

Daniel Gilbert (2006)

Presentatie

Hier wordt binnenkort de presentatie gedeeld,

Havik-Duif test

[illegible]

PDF

Havik-duif-test

Overzicht van beoordelaars-effecten

Beoordelaarseffecten

Halo en Horn-effect
Het oordeel over een irrelevant aspect voor de beoordeling straalt positief of nega-

Mildheid en Strengheid
De neiging om herhaaldelijk bevoegdsgemiddelde te beoordelen (de milde beoordelaar) of de neiging om herhaaldelijk onder het gemiddelde te beoordelen (de strenge beoordelaar).

Restrictie of range
De vrijheid in de beoordelingszaak beïnvloedt, door menselijke of persoonlijke neigingen, (willkeurigheid of onwillkeurigheid) de verdeling in de beoordelingen. Zo kan de ene beoordelaar wel een 10 toekennen, terwijl een andere beoordelaar bij hoogst een 9 gaat omdat een perfect werkstuk niet bestaat.

PDF

PDF 100%

Overzicht van beoordelaarseffecten - Vernieuwonderwijs

Procedures voor een meer objectieve beoordeling

Beoordelaarseffecten

Dit overzicht is een bijlage van een artikel over bevoordelingseffecten [Tijdschrift voor Arbeidsrecht](#)

17 procedures voor meer objectieve beoordeling

1. Maak gebruik van een antwoordmodel.
2. Bek het antwoordmodel tijdens de inname van de toets uit aan de leerlingen.
3. Zorg dat het antwoordmodel is voorzien van argumentatie.
4. Gebruik een scoringsvoorschrift welke is gekoppeld aan het antwoordmodel.
5. Behandel het beoordelen en scoren van vragen met een open karakter afzonderlijk van elkaar.
(naar het eventueel door verschillende personen doen)

PDF

PDF vingen altijd een kopie van het eigen werk en van de beoordeling uit.
ante zaken als netheid en lay-out buiten de beoordeling.

Procedures voor een meer objectieve beoordeling - Vernieuwonderwijs

Lezen

vernieuwenderwijs.nl

Beoordelaarseffecten, waar moet je op letten?

PDF

objectief-beoordelen-test-en-checklist-
toets-magazine

<https://padlet.com/vwijs/beoordelaarseffecten>

Bedankt!

Vragen? Opmerkingen? Ideeën?

info@vernieuwenderwijs.nl

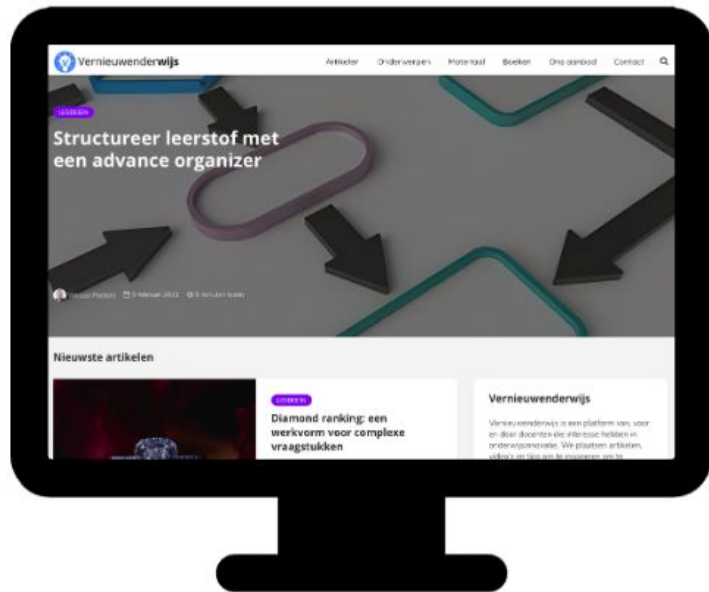
www.vernieuwenderwijs.nl

Vernieuwenderwijs

@Vernieuwenderwijs

Vernieuwenderwijs

